

1. Կրկնուող արմատը զոյուծին ունի:

գողալ, գողգալ = գու+գու+ալ.
զալ, զոզալ = շու+շու+ալ.
թափել, թափթիւել = թա+թա+իւել.
թալ, թաթալ = թա+թա+ալ.
խալ, խոխալ = իււ+իււ+ալ.
ծակել, ծակծկել = ծա+ծա+իւել.
ծփալ, ծփծփալ = ծփ+ծփ+ալ.
կապել, կապկըպել = կա+կա+իւել.
կաթել, կաթկըթել = կա+կա+իւել.
ճալ, ճգճալ = ճա+ճա+ալ.
ճոալ, ճոճոալ = ճա+ճա+ալ.
ճվալ, ճվճվալ = ճել+ճել+ալ.
մարիլ, մարմրիլ = մա+մա+իւել.
մզալ, մզմզալ = մա+մա+ալ.
մխալ, մխմխալ = մա+մա+ալ.
մաալ, մմաալ = մա+մա+ալ.
շխել, շխփել = շա+շա+իւել.
պոալ, պոպոալ = պա+պա+ալ.
վաղել, վաղվաղել = վա+վա+իւել.
վառել, վառվառել = վա+վա+իւել.
վալ, վզվալ = վա+վա+ալ.
ազալ, ազազալ = ազ+ազ+ալ.
փսալ, փսփսալ = փա+փա+ալ.
փիւլ, փլիփլել = փա+փա+իւել.
քաշել, քաշքաշել = քա+քա+իւել.
քիշել, քիշքիշել = քա+քա+իւել.
ֆշալ, ֆշֆշալ = ֆա+ֆա+ալ.
ֆսալ, ֆըսֆսալ = ֆա+ֆա+ալ.

2. Կրկնուող արմատը զոյուծին չունի:

գոգոալ = գա+գա+ալ.
թխթխալ = թա+թա+ալ.
թաթալ = թա+թա+ալ.
ժրժրալ = ժա+ժա+ալ.
խշխշալ = իւ+իւ+ալ.
կլկլալ = կա+կա+ալ.
կմկմալ = կա+կա+ալ.
կոկոալ = կա+կա+ալ.
կղկղել = կա+կա+իւել.
մոմոալ = մա+մա+ալ.
շաշալ = շա+շա+ալ.
պլպլալ = պա+պա+ալ.
պճպճալ = պա+պա+ալ.
տնտնալ = տա+տա+ալ.
փրփրիլ = փա+փա+իւել.
բըբըլ = բա+բա+իւել.

424. Այս առաջին ձեւս ժառանգութիւն

մըն է հնգերկուական լեզուներէն. այս կերպով
այդ լեզուներն ամէնքն ալ բայերու զանազան

ժամանակներն կը յօրինէին. այսպէս օրինակ
կատարեալներ եւ ներկայի մէկ ձեւ. օր. սանախ
da-dhân, զենալ. da-d'â, յաւն. լե-խսա, լա.
de-di, de-di-sî, հին չայ. աբ-աբ-ի. եւն. միւշ
մեր հին լեզուն մէջ ամբողջ բայեր կրկնու-
թիւն երեւան կու գան խիստ յաճախ: Հնդեւ-
րոպական հին լեզուներէն շատեր սաստկական
բայերն կրկնութեամբ կը յօրինէին. մեր լեզուն
ալ գաւառաբարբառիս սոյն օրինակներով (որ
ուրիշ շատ մը բարբառներու յատուկ են) կա-
տարեալ խնամութիւն մը ցոյց կու տայ հնդեւ-
րոպականին հետ:

(Ըբ-առ-առ-իւ)

ՄՈՆԻԹ. Ս. ԴԱՆԻԹ-ԲԵԾ

ՔԱՆՈՆՈՐԵԳՆԵԼԿԱՆ ՅՈՐԻՆԵՐԻ ՄԹԹԻՔ

Հնդեւ. սանախ-ի Մարտի թուին մէջ յա-
տուկ յօրնած մը նախնաւոր էր քսանուհինգա-
մայ Երեւանին, որ գրեթէ քսան դարու միջոցի
մէջ երկու հնդ միայն տեղի ունեցաւ, եւ բոտ նա-
խանամութեանն ըստուծոյ երկրորդն վիճակեցաւ
լեւոնի Ժ. Գ. Քահանայապետի:

Վերջոյիշեալ յօրնածին հրատարակուե-
նալը՝ Երեւանի հանդէսն կատարուեցաւ ի
Հոգի՛. եւ ներկայիս կը դիտենք լրացնել հա-
մառաքին նախընթաց գրութիւնն:

Մարտի 3ին առաւօտ կանոնի ամէն կողման
խուռն բազմութիւն մը կ'աճապարէր կ'ընթանար
Ս. Պետրոսի դպրիւն (որ յիշատի աշխարհիս եօթն
հրաշալիքներուն լրումն է): Եկեղեցւոյ տետմէն
անցաւ ժողովրդեան այն մասը միայն — շուրջ
վաթսուն հազար հոգի, — որոնք հրաւիրատուն
ունէին, եւ էին մեծաւ մասամբ օտարականք ամէն
ազգէ. իսկ մնացած մասը — գրեթէ յիսուն հա-
զար հոգի, — Ս. Պետրոսի եկեղեցւոյն ընդարձակ
հրապարակին վրայ բանակած էին (թէպէտ եւ նոյն
օրւան կ'ուսն օգն նպատաւոր չէր), որպէս զի այս
արտաքոյ կարգի գէպըք տեսնելու փափաքին
հասնին:

Իբրեք ալ, ազգեցիկ հանդէսն կատարուեցան
մեծապայծառ փառաւորութեամբ եւ շինիչ կար-
գաւորութեամբ, — ինչ որ յատուկ է միայն այս
հոգովեական արքունեաց: Պայմանեալ ժամուն
արժաթի փողոց հնաման ծանոցուեցաւ՝ թէ
չքնաղատակի թափօրն սկսաւ շուել. եւ երբ որ
իննսուներէքամայ պատկառելի ծերունի Քահա-
նայապետն երեւցաւ, ամէն հանդիսատեսաց կող-
ման ընդունուեցաւ արտաքին ցնծութեան եւ ար-
տասուխառն մեծ արանաց արտայայտութիւններով,
որոնք ծերունի Երեւանի միայն բոլոր տապաւոր-
ութիւն ըրին եւ իւր հայրենի սիրտն անմապէս շար-
ժեցին: Մտադրութեան արժանի, թէ՛ բոտ վկայու-
թեան ականատես անձանց, վերապայտեց մէջ գաւառ-
ող կաթնաղիկեայ եւ բողբոջական իշխանաց եւ իշ-

խանութեանց եւ ազնուականաց մէջն ասիւն յնշդե-
ստիկ զքնոյնք էին այն տեսողութեամբ, մինչեւ իսկ
իրենց արցունքը կը որբէին:

Այս պատահէ առթիւ հանդիսատեսը ակն-
յամբման շնորհքներն եւ իմացանք, թէ երբեք
էլ ինչպիսիք ասորի ինչպիսիք ինչպիսիք երեւոյթ ունի
բարոյսով էլ ինչպիսիք ասորի առջեւ, որուն ակն-
կառոյց կը հայրն աշխարհէն հինգ մասերուն մէջ
տարածուած կամ թուրքիայ ժողովրդեան աշուր-
ները, նման այն նաւորդին որ սեւեռեալ կը նայի
լուստանու տապալի որ անընթիւ կ'առաջնորդէ իրեն
ընդ իսկ եւ ընդ խոյսի եւ համատարած ծովու
փոքրացեալ ալեաց մէջն: Լեւոն ԺԳ. երորդ քա-
նուրդ զարեւի վերամուր ձեռամբ կը վարէ ընդհա-
նուր սիրունած կամ թուրքիայ հասարակութիւնն,
որուն առջեւն ինք անհամբ կ'երթայ իբրեւ ուղե-
ցոյց, ինչպէս որ երբեմն անսպասելի մէջ խորայնի
ժողովրդեան կ'առաջնորդէր օրինակ մը: Եւ արա-
միա ծերունի քահանայապետն՝ երկայն ժամանա-
կայ վարչութեան միջոցին փայլեցող իւր անձին
վայ թէ հեղափոխութեան ժամանակ եւ թէ անապե-
լական եւանդեան քահանայի յատկութիւնները,
որոնցմով առաջնորդեց՝ օրովցեց, յորդորեց եւ
միկնթարեց: Արթուր հովիտ Լեւոն ԺԳ. երորդ
երբ անտէ իւր հօտն ի վանքի, շէն իւր տեւի
վայն ուրա՛ կը պաշտպանէ զայն. երբ նշմարէ թէ
հօտն խոտորելու վայն է, ինք կը ջղուցանէ իրեն
օրինակ նախադրել: Միով բանիւ, թէ ասոր աշ-
խարհէն ամէն կողմ յաշտութեամբ քառած է եւ
կը գտնէ այն վեմ իւրաքանչիւր, թէ աղքատին եւ
զրկուղին փնտրի անհրաժեշտ բարոյքը վտար է,
եւ այժմու մարդկային ընկերութեան մէջ միշտ
իրենց պէտք բոլորած վնասակար սկզբունքներն ար-
մատախել ընել, միանշանակ արդարութեամբ վե՛ն
առաքինութեան հարկ եւ շնորհէլ զիստութեան
միասն, ապաքէն չենք տատանիր ու երկրային
տատանելու, թէ այս ամենայն եւ ինչպիսիք ար-
դիւն Երեւանուր կարողութիւն ծերունայն, որուն
մայն զաշխարհս կը ընու: — Totus orbis cla-
mavit խօսքին համեմատ, կարող էինք կոչուած ընել
նայն իսկ քանի մը բողոքական երեւելի գրադեա-
ները, — որոնք կողմնակալութեան եւ նախապա-
շարման գիմարն մէկին նստած, — մեծ գովեստով
գրած է Լեւոն ԺԳ. երորդի վայն, եւ վստմամբ
հօշակած են իւր կորովի միտքը, լուսաւորեցուն մեծ
եւ պայծառ գաղափարները: — Մենք ալ երախ-
տաւէտ զգած մամբ կը բարբառինք. Ի՞նչ, հաճին
երկինք շնորհել Լեւոնի ԺԳ. ի անմահ քահա-
նայապետին՝ երկայն տարիներու շարք մը, յուրա-
խոյս թիւն եւ ի փրկարար օգտութիւն քրիստոնէայ
ժողովրդեան բովանդակ աշխարհի:

Քանուն հինգամայ Երեւանին առթիւ աշ-
խարհէն բազմաթիւ իշխաններ, թագաւորներ,
կայսրներ, եւ աշխարհական ու եկեղեցական իշ-
խանութիւններ, ընկերութիւններ, միաբանու-
թիւններ եւ ժողովրդեան շնորհաւորական նա-
մակաց, հեռագրաց, ինդակական յայտագրաց եւ
միահամուտ ստորագրութեանց հեղեղ մը խոստած
եւ աղղղած էր եւ գեւ եւս կ'որդէ վատկանի ար-

բունքին. ասոնց մէջ իրենց գեղեցկահիւս յորի-
նուածութեամբն եւ համակրական զգածմամբ կը
փայլին զիստաւորաբար Աւստրիայի կայսր, Ռու-
սիայի կայսր եւ Բելգիայի թագաւորն հեռա-
գիրները:

Վերոյիշեալ գրական եւ հեռագրական հե-
ղեղն կազմող կամ իշխաններն մէջ փորկ կաթիլ մ'ալ
խառնեց մեր Միաբանութիւնն, եւ Փետրուարի
27ին հեռագիր մ'ուղղելով առ Ս. Հայրն Լեւոն
ԺԳ. երորդ, յայտնեց իւր որդիական խորին մեծա-
րանքն եւ սերտ յարումն, եւ այլն: Հետեւեալ օրն
Փետրուարի 28ին ընդունեցանք յաշորդ հեռագիրն
իրեն պատասխան:

Padre Taddeo Torun Vicario generale Mechitaristi Vienna.

Il santo Padre gradisce i sentimenti di filiale devozione e attaccamento della Congregazione Mechitarista di Vienna e le preghiere fatte a Dio per la Sua conservazione; invia con paterno affetto l'Apostolica benedizione al Vicario generale e a tutti i membri della Congregazione.

Cardinale Rampolla.

Հ. Թ. Ժ. Վ. Թորն.

ԲՈՎԱՆԳԱՅԻՆ ԹԻՒՆ

ՌՍՏՈՒՄՆԱԿԱՆ

ՏՅՆԱԳՐԱԿԱՆ — զՍՏՄԱԿԱՆ — Ժողի կաթողիկոսականը — Կոմ-Կլայ. 97:

ՄՆՏՆԱՄՈՍՈՍԱԿԱՆ — Esquisse d'une grammaire comparée de l'Arménien classique par A. Meillet. 105:

ՊՍՄԱԿԱՆ — Շղիսացն թուական լատինածէս ժողովրդականութեան վարչութիւնը՝ ազգայնոց ժողով կ'անցնի. — ասոնք՝ պաշտպանութեան իրաւունքներն ու պարտականութիւնները. 110: — Հայ ընդհանր. 114: — Սկզբնաւորութիւնը Բիւզանդիան Բանակաթեմբուր դրոշման. 119:

ԱՇՏՈՒՄՆԱԿԱՆ — Արաքացի մատենադարձ Հայաստանի մասին. 122:

ԼԵՋՈՒՄՆԱԿԱՆ — Արաքիւրի գաւառաբարձը. 125:

Քահանայապետական Երեւանին առթիւ. 127:

ՀՐԱՍԱՄԱԿԱՆ ԵՒ ՊՍՄԱՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՄԱԿԱՆ

Հ. ՌԱՍՏԱՆԵԼ Վ. ՊԱՐՈՆԶ

ՎԵՆԵՆԵ, ՌԵԻՔԱՐԵՆ ԵՊԱՐՈՆ

